

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

БРОЈ 44.

НА ЦЕТИЊЕ, У ПОНЕЂЕЉНИК 4. НОВЕМБРА (16. СТУДЕНОГА) 1874.

ГОДИНА II. (IV.)

ГЛАС ЦРНОГОРЦА* излази једном пут недељно. Стари: за ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ год. н. 6; од год. 3; четврт год. н. 1, 30, и 2а. СРЕДЊИ год. н. 7; по г. н. 3, 30, четврт н. 1, 75, и 2а. За све друге земље год. н. 8, по год. н. 4; четврт год. н. 2. За остале земље се за ред 5 копча. Предмети и све наруџбене ствари се администратора, а доноси уредничку на Петињу.

ЦЕТИЊЕ, 3. Новембра.

Већ је близу да се испуни цео мјесец дла-
вно разудани Турци у Подгорци и нитомој
Зети окривили свој праг невиним крви црних,
безоружних и нежних зла неслухних Црногорца,
дули и жепи! Овај у нашјем крајевима
нечувени злочин, извршен насилно против свакому
праву и против свијех традиционалних обича-
јама, које одликују и околни народ као највишу
светицу држи и сматра, који ни највишег свог
враника неби напав у свом дому или на свом
земљишту, него би истага до потребе и свијем
својим животом, у случају опасности и невоље,
штитио и бранио. Подгорички Турци погазили су
и право и свети обичај. Зависна и независна
јавна гласила Јевропска изразила су се са достој-
ним гнушењем на овај чин, кога мало варварски-
јем назвати. У исто вријеме обасули су хвалом
племенито држање и поступак нашег витешког
господара и његове владе. И доиста, ни мале на
глави не таче, ни кривнијем погледом немогледа
ни један једини Црногорац било Турчина, било
турскога поданика који су се тада у Црној Гори
нашли, или се и дан данас налазе. Ко познаје
наближе историју и обичаје овога народа, ко по-
знаје живот и природу Црногорца, мора се ли-
вати устрашљивошћу његовој, мора похвалити др-
жање његова ове земље, његове народбе и по-
слушност његова народа.

Народ црногорски узину са својим госпо-
даром показао је јасно, до кога степена досеже
његово уздржање. Шта пак остаје сада? Сада
је ред на Турску. Турски државници и њихове
власти на реду су, да учине ово, на што их
дужност позива. Црна Гора треба и мора да и-
ште свечану сатисфакцију, која ће савршено од-
говорити њеном потраживању; она је узвиједена,
нападнута и стављена у положај да не смије, не
може ваљо што тржити. И ми ни најмање не
сумњаво да је то већ са наше стране учињено.

ПОДЛИСТАК.

СЛАВЕНСКА УЗАЈАМНОСТ ОД НАЈСТАРИЈИХ
ВРЕМЕНА НА ДО XVIII. ВЈЕКА ОД
ПЕРВОПЛА.

(Свршота).

И тако, ми се увјеравамо, да идеја нацио-
налног јединства није била умрла код Славена
до краја XVIII, а да је доживила до наших дана;
и сад је познатије националног јединства
код свајех Славена тако јасно, да о њему већ
није нужно ништа ни радити. Но треба знати да
ниш одношаји стоје данас у тако тијесној вези
не због знања националног јединства, а пошто
телеграфа, гласовних путова и тихих обичајех
среставља, који данас објављују најпротвположе-
не народности и најдале земље. Културна уза-
јамност Славена толико се успијала изнећу себе,
колико и с културна другејех нација. Ми ће
се може и ће је нужно, помажемо један другога.
Руси у својим литерарним органима подржавају
страну Чеха у њиховој борби против правитељ-
ства аустријског; подржавају страну Слована,
Хрвата и Срба против Мађара; страну — Бугара
против Грка и т. д., и напротив сви се ти
Славени радују успјеху и напретку Русије у од-
ности политичкој и научној. Но још вишу пажњу
обраћа на дјело и послове Француске и Шпа-

На потраживање и по жали овог Турске изасла-
та је с наше стране комисија, којој је дужност,
да у свези са турским властима коштавати
се турски чин и да продуже длаво корана.

Јестокито узвиједен народ црногорски тражи
потпуно задовољство. Ми највише изгубили на-
ду, да ће и турски државници бити толико узви-
једени и да ће са своје стране показати, да бар
у овако јасној и очитој прилици, гдје је кривица
на страни њиховој, т. ј. на страни њиховијех
држављана, неће се дати зајнети овијем блуд-
њакма, које би у стању било расламтити већ ти-
њајући огњак, из којег се врло лако може изро-
дити велики плам, коме није могуће унапријед о-
предјелити границу гдје се може угасити, гдје
ће му бити крај.

Кад смо већ показали толико устрљивости,
причекати ћемо још доле, док видимо резултат
садашњих преговора. Али нека нико не мисли, да
је јуначки народ у Црној Гори, да су Црногорци
пустили и најмање у свом гњеву према тако
големој увреди која им се нанјела без и најма-
њег повода са стране њихове. Позивајући мисли
и жељу нашег народа, позивајући расположење
наше владе, опет свечано очитијем: само под-
пуна сатисфакција од стране Турске у стању је
јирнијем начином ријешити садашњи заплет.

НОВИНСКИ ГЛАСИ О ПОДГОРИЧКОМ ДОГАЂАЊУ.

— Биоградски политички лист „Будућност“
поводом догађаја подгорички доноси у 85. броју
иљеделин чланак:

„Турска се оружја на све стране. Мушри са
високим египатским и сада су у пријатељству.
Она се шири на једној страни и теже пријатељ-
ство, а на другој страни започиње чарку. Турска
се оружја, прикупља војску ближе граница, умно-
жава страже у подгорички Турци већ започеше
варварску сјечу по границама око Црне Горе, вет-

ски селани и оближњи мјестина. Без узрока,
без разлога они исекоше све што ни паде шака,
ионалине и расчераше нашу браћу по планинама.

Догађаја Подгоричани бјесне на црногорској гра-
нички вилет турски умножили страже око њено
границе. Виша власт турска наредила је русичу-
ској влади да се одма умноже страже по дунав-
ским областима на парадирци и по планинама. На
свакој дунавској стражи биће по 50 војника, два
десетара и један овицир. По осталим странама
биће по 25 војника један десетар и један овицир.
На тај начин имаће свега око 380 главних
стражи и 840 њих. Да се поседују све те
страже треба 30.000 војника, 1600 офицера и
1220 овицира. Шта хоће Турски са овим стр-
жама и са чарком црногорском? Различито се
мисли, свашта се нагађа. Страже се, вели најви-
штају због разбојника. То је лаж. На што толи-
ке страже и зашто да су јаче страже око Дуна-
ва но по планинама?

Очито је да Турски смјера да започене вавгу
и то у њеном плану у договору са њеним. Најо-
ли то, она се је поданила од црногорских гла-
сова, који расрубине њени савез изнећу Срби-
је, Влашке и Црне Горе. Бар за сад нама није
познато ништа о савезу, то тај страх излази је
А и кад би био тај страх основан, опет нашто
опаким варварским напад на Црногорце. Из овог
напада може свашта изаћи. Свакоме је познат
карактер Црногораца. Влада је мудро рачнала што
се је придржавала правца међународног права;
али докле ће то трајати, кад бјесни Турци про-
дужавају сјечу непростанце у вилет турски и не
хаје. Влада ће вероватно политички; али кад успи-
ти народ, повидиће се све политичке вријех
и она неће повоћи ничији интервенција. Продуже
ли Турци свој египатски и даље, тешико да ће се
прони без узрока општег. Треба ли ми да смо
нехатни српки ових догађаја? Треба ли да ку-
тимо, да политички; да смо неутрални па да о-
славино нашу браћу изолару, као што смо ра-
двали више пута? Не браћо! — Доста смо ча-
мили. Са неслоге провадило. Са раздора оста-
ћемо вријех туђи робови. Будимо свирепи за
сваки случај, јер од политике нема спаса. То
нам терди вријехност и историја. Нех нас каузи
прошлост.

ро на династичне интересе својих кнежева, оста-
вила Болеслава, пак се јединила с Њемцима; а
оци и вјерни — по жљесу? г. Перлова —
политички неурјехост и неурјехост.

Погледајте редом, шта се ради међу Слав-
енима, свуда и свуда рет: Пољаци с Русија, Ср-
би с Хрватима, Бугари с Србима (око гостопија
на Балкану), Руси с Пољацима, (такођер око го-
спопија.) Руси гледају на све Славене, као с ње-
ке, Бог ти знао колико — васине, и — сва-
трају их као клада; а они на Русе гле-
дају као на Варваре и оће да их просечеју.
Изаећу Славена виде се и у најтјеснијем предје-
лима једног племена ти исти непријатељи одноша-
ји. Тако Чех гледа на Мораван као на неразви-
јеног глауваца, а Мораван на Чеха као на без-
Заракерног и — помененог; Срб из кнежевине
Србије зове, као из њего вријех, аустријског
Срба, „Швабон“, а Црногорца „длавољем војом“
(ваљда за то што живи у риница), а Црногорац
Србејца „ером“ (с чиме означава човјека, који
нема за слободу нити хоће да се бори за њу).
Пробајте да се с животом Славена упознате не-
посредно из њихових журнала, пак ће то тада
виђети, на каквом ће то се чуду наћи, потпуно
јући се не само по различнијем порјечјама, и
биће то још приувијени учити 5 календара, буду-
ћи да — Чеси, Пољаци, Лужичани, Хрвати и
Хорутани означају мјесце не по оциноу, него
по својоу.

Ево на пр. стотинама међународних питања у јеропском друштву где стоје нерасправљена. Куда се год окренимо видимо залет, из кога се најчешће излази силма, а ријетко одржава превагу право. Јеропска равнотежа и политичка одржавају стајаћу quo upros и праву, и слободу. Стотинама племена стоји под притиском на рачун равнотеже, а и дан данашњица идеја народности стоји у заштити на рачун правде. Кратки интерес и ишпекција претели су нах и код самих држава. Владе и политичари управљају судбом народа.

Свијет истина навредује и развија се. На све стране видимо полет. Наука иде све даље, али што се тиче међународних питања, ту се она слаба напретка. Јеропска још није дошла до тог ступња долазе научари. Наука се слабо пријекљује на јеропско друштво. Односи међународни најпослије се расправљају силма — ратом. Идеја народности остала би вјечно у тами и мраку, да неби рата. Право и слобода појединих народа никуда неби ускрнула да не би сила.

Како стојимо данас? Скоро се нијесмо помакли ни корака. Ратови планте на све стране, час у Јеропи час у Азији, Америци и т. д. Борба се води на живот, и на смрт. Једни се боре за интерес, други за отаџбину. Једни хоће да се ослободе, други уједине. Једни херају политику, други хоће право и слободу. Измјенале се начела и правди. Сукобале се тежње. Ко да изађе из овога хаоса и како?

Цијела сви знамо. Сваки народ, свако племе, свака држава зна своју цијелу, али је најтеже наћи начина, како да се дође до цијели. Она није тајна. Она је јавна и позната свакоме. Напа је цијел да политичко оно, што је срушило Косово. Питање је само како да одлучимо, шта да радимо. За то најбоље је да погледамо у прошлост, у историју. Увијек за углед романска и ђерманска племена. И Романи и ђерманци стоје на дољем вишем ступњу културног по ми. Наука је код њих достигла највиши врх. Свијет се је развио у свима односима. Међународно право усавршено је. Држе се међународни конгреси и т. д. на шта видимо? Опет највишија питања међународна расправљана се ратом. Не поможе ни цивилизација ни наука, ни политика. Све оста у заборава. Идеја народности осветила се крвају и ратом. Романска племена ослободила се и уједињила такође ратом. Шта остаје нама? Еда ли ми стојимо на вишем ступњу образовања или су преобладала друга начела?

Погледајмо кроз јеропско стање, видљиво стање заплотост. Сви се оружају и усавршавају. Сви се спремају као да ће ђал у рат. То нијесу знаци мира и слободе већ крви и рата. Јеропска се ни увек није измјенила. Борба између романске и ђерманске расе последњим ратом није довршена већ отпочела. Борба између ђерманске и славичке расе, јаким ће тек настати. Нека пољатички кољико хоће. Можемо се обавезати и врати, али без силе и савеза са угњетеним на-

Разно ситуација и измјености, увек поглед на националност, политичка неуједињеност, и увјеке безсвесни живот дри Славене у таквом стању и положају, да нијесу способни да се сједине једна с другејем, него све раде засебно, а отуда и пролази њихова политичка и културна слабост, а такођер и вјечито ропство и подчињене туђењу јарму.

Још у 30. години овог столећа, чувени чешки војета Колар, у својем спису "Дар Славне" с жестокомњу звао је Славене: „Света у нас има, повјерујте ина другоз и саотачастивници: пред нама се таласају широка мора, у њедрицама се зезде хране драгоценци жетла; у нас има искусних руку — само њања или јединства и просвета“!

Глас његов остао је гласом у пустињи: од тог времена Славени нијесу учинили у том правцу ни једног корака. У XVIII. вијеку ни смо били припад у том убјеђењу, да нам треба да живимо „у слог и истину“ братској љубави, као људи једног језика и једног народа славичког, ни том и данас стојимо. Ми се и до сада нијесмо оставили тихих начела и појмова, с којима је нас застала историја за хваљду година токе наврзла. Но то је одлећ мало, ако нас само вежу крвие савезе, које се изјекљују у језику и другим опћим цртама карактера, а нема познавала и савлањана опће идеје, политичких и обичовјечних

родина на истоку политичког не можемо ништа постићи нити ћемо се кад ујединити“.

ДОГАЂАЈИ У СВИЈЕТУ.

Српски црквено-народни сабор у Карловцима, пошто је довршио расправу о изборној штатути, одгођен је на неизвесно вријеме. Кад се претресала основа о избору патријарха, др Милошећ доведе предлог, којим се ишло јасно одредјелити право круне о потврди, да неби опет сабор дошао у сличан положај као што се догодило са избором Стојковича и т. д. Но за тијек пристано за предлог др Касапиновића, који је гласио: „Ако би српски народни црквени сабор изабрао за митрополита и патријарха таку особу, против које постоје приговори основани у земљским законима или цркв. канонима прав. цркви, њег. Величанство такав избор може испотврдити“. Расправа о овом питању трајала је дуже, више говорника било је за и против, но краљевски комесар при крају дебате забрину даљу дискусију о праву цркве потврде, и да сабор не смије да не призна безгранично и безусловно право потврде.

20. пр. м. прослављен је у Новом Саду 25-годишњи и књижевни рад омиљеног pjesника народног Змај-Јована Јовановића. Свечаности је била вавредно сјајна. Из свијех крајева наше отаџбине стигли су pjesници поздравна и честитања.

Угарски министар финансија Гици подвиг је заступничком доку разне предлоге о побољшању трговног државног финансијалног стања. И ако се господњим министру приписује изванредно познавање државне економије, опет није у стању био пронаћи други пут до повшањња порезе. У којим јавни издаци угарски изричу опште жњене, може се казати, да земља није задовољна са опћим законским основима. Та и овлако се до сада јаким натезало са утеривањем данка, и држава је долазила у неспријел са заостацима порезе, па сада опет ништа друго, до повшањње истога на различите потребе.

У Њемачкој јавно жњене понајвише се бави партицом Армањом. Ако би Армањ, као што се многи надају, изишао из те размирице чист, те га суд неби нашао кривим, то би био жесток ударак Бизмарковој свепољности.

Из Петрограда јакљају да се Француска у погледу источне политике приближила Русији, прерва „Норд“ опровергана ту вјест. Он то чини само за то, да на ново по узнемири већ узрујане официјозне руске органе. До душе Француска тежи за тим, да се споразумје са бечким и петроградским кабинетом у свима важнијим питањима. Говоре да су нови француски заступници у Србији и Румунији службено изјавили, да се Француска одрекла досадашње своје политике на истоку, која је Турској била пољкована.

Ако је вјеровати потоним гласовима из

интереса, који би нас свезивали тјешње и ближе друг с другом, него с осталим народима.

Незакључача се у националном познавању, основаном на чувству братске љубави, узрок тога, што смо се ми почели све ближе упознавати, а у томе, што смо се данас ми сви подигли на некољико вишем ступњу у свеслу политичком и културном, што смо добили невојни значај у држави Јеропе и што смо се почели жалити по мало оглобољавати од пређашњег патријархалног стања и живота. Само прогресом у обичовјечничком свеслу развија се и подиже наша националност; у том постепеном развију и напредцима у грађанском животу, национално ће друштво пријећи у подпуно и свјесно знање и ми ћемо тек тада моћи говорити о нашој узједињености, а сада кад инако само неву историју, или болје рећи, жалостни лист, којег и преставља нам у својој књижи г. Перлов.

Кијев, 12. Октобра 1871.

Дижитрије Бакнџ.

Штепија је, Дон Антоњео, брат Дон Карлоса, остварио је бојно поље и њијера законати у Грцију. Такођер да су наши војнички часовници очигледно Дон Карлосу, да неће имати ниједнога успјеха са њим ратовањем. Кад би се они гласови објединили, онда престојеће добри изгледи за владу републиканску. Међутим јављају са бојног поља о новим окршајима. Карнисте бомбардују град Ирун. Највише је збо за владу Серанову, што се налази у врло несретном почвеном положају, а зна се, да је то први и најглавнији фактор за ратовање.

Д О П И С И.

Из ПОДГОРИЦЕ, 18. Октобра. — Од онога грознога дана, кад епитачички наши Турци на глас смрти Јуса Мучина, скочише на оружје и исекоше свакога Пригорца који се бијаше у Подгорици десно, нијесма могао — изуземајући највишу опасност — да нам се јави и да ја, као већим дијелом отеванда ужаснога дјела, достигах у наш цијеловити лист некољико о овим догађајима. Сада сам пак по оједној прилици улично згоду, да вам по коме обичају ово писмо пошаљем.

Прије но што дођем на мјесто да опишем овај грозни чин, потребно ће бити, ради објасњена, да бачим један поглед на живот Јуса Мучина, чија је смрт проузроковала садање догађаје.

Јусо Мучин је од јакога братства Кривих, који су старином Грудом. Братство Кривих није било никада у великом гостоству, али су се вола да одишкони међу осталим Турцима као највишим кроваци хришћански. Прије некољико година на гласу је био рођак Јусов, Бицо Кривих, највиши кровац у овоме крају. Као што рекох, они нијесу знатна кућа по гостоству као на пр. Лекћа или Мустаџаћа. Били су већном касани. Јусо је један од њихове куће, који се љубавиштом и отпањем дочепао и великога блага и знатнога гласа у народу. Не може му се одрећи да је био добар јунак а уз то и хитар чојек да му је ријетко било наћи друга. По спољњем изгледу показиваше се сваком еријатељу, а у томе особито Пригорцима, са којима је имао често савезе и, тобож, пријатељства. Но поред свега тога, ђе је год могао Хришћанину зло учинити, никад није пропуштао прилике, тичало се то ижућа, образа или живота, то је Јусу било све барабар! Та ко је узрок мученичкој смрти Јова Штепија, знатнога Подгоричанина и најчувенијега у то доба нашега родољуба овдје, но Јусо Мучин. Ко је Пеша Радичевића дао мучачки убити, но опет он исти. Ко је највиши зуљук чинио као забит у Кучина и Куче славијем варкама и лагалим крвљу и глобном, но Јусо. По Зети и осталој нашој окољини, што се год у зидље пријесе десило насиља и убиства, у свачему је он имао дијела и од њег је потицало свако зло, али је по хитрини својој умјао све обрнути на начин, да он влада изидо први на и Јорист да излочи за себе.

Овако је поступао за живота Јусо Мучин Кривих. Дјела његова нијесу нама тајна, па се и нечудно да се нашао чојек, који му је главо дошао.

Што је најближе побудило Пеша Куча да уложи Јусу, смисли да се већ зна: али свесно не находити сувишно да и сам о томе преговорим, бар толико, колико је познато нама.

Пешо Куч је родом из Медуна од братства Поповића. Виши дао ижућа његова, т. ј. она му и браће, узео је Јусов брат, који је био забит на Медуну. То је узнило Пешу, те се покитвао тамо, ако има већ три године. Долазио је чећење и у Подгорицу. Јусо га је виђао и једном дао избити од својих момака. Чужемо да га је чећење и јавно псовао. Пеша свине да су оно узрочја који су навели Пеша, те је одлучно да убије Јуса и своју њијеру извршио у вече 7. о. м. баш пред сами хан Јусов.

У исти онај час кад су пушчана зрна дајста у Јуса, своје његови момци и рођаци, њих око двадесет, усну крвбурама у Петра и исеку га на комаде. Али Турци, као кроваци, недовоље се што су кривили на мјесту злочина убиле, него своје вичући: „узети Мухмед!“ те кроз сокаке, крвје и куће хришћанске кола и свијети ђе кога стигну од Пригороца. Овај покољ трајао је до неко доба ноћа.

Коловође овога покоља били су: Мухо Кривих, Ахмед Смајов, Ахмет Кубисичић, Смајил и Барјам Кривих, Рустен Шеховић и за њима листом Подгоричани, а нарочито сви Кривих

За чудо што турске vlasti и vojska, koja se u Podgoricu nalazi, nijesu odmah se pu-
nili čući preduzeli mjere koje im njihova duž-
nost nalazne? Tek kad se poklo srušio udari
traba i krene karavol kroz varošne sokake to-
bož da tada postavi red. Ovo jako nam u oči u-
pada. Sad, šta su se u svim bojama od razarenih
Turaka; ili ni je možda po neku bila pro-
lazena kpa „karađinšica“.

Možete pronislati u kakovom se strahu
nalazilo tu noć hrišćansko stanovništvo u
Podgorici. Ja mislim, da nije žive duše bilo
koja je od straha i uzbuđenosti mogla zaspati.
I sutra dan jedva da je ko spio iz kuće izaći.
A tome se, naravno, nije ni čuditi. Šta je sta-
lo ovičane, koji ni krive ni dužne Prigorice
biću i sijeku, da učine jurini i na Hrišćane
Podgoričane? To bi ih još više zadovoljilo i
nasladilo.

Istu noć, kad su vroloci učinili svoj
savančni heč u Podgorici, krenu neki od njih
kroz Zetu, da posjete he vođa noću Prigorice,
jer znaju, da u Zeti ima vada Prigorica, bilo
putnika, bilo siromanih radnika. Čujemo da je
i timo strah božiji nevinijih ljudi iznogičalo.
Ali se ovdje čisto neza, jer se ne spio je z-
bortiti. Uz to su i strahu suda postavljene i na-
zi se strogo, da se nebi ko e kojim sastajao,
ili se mislo pronijelo.

Ovo su užasni događaji, koji nam jasno
svjedoče, da je Turčin vada jedina ista i da u
nama nikad nije tražiti mjere ni bratstva.

Vlast je pohtala mnoge znamenite koji su
u spomenutoj poklo učestvovali, i poslala ih
vezane u Skadar; no čujemo da su se mnogi raz-
bježali po obližnjim arbanančijem planinama, o-
davljen se ne mogu izdati niti vlast turska
niti moći da ih dobavi.

K. GRAČ, 26. Oktobra. — Višnji događaji
koji je svijetla 20. Oktobra zopkao cijelo
Srpsstvo, namje slavljene dvadesetpetogodišnjeg
neprekidnog i plemenitog rada dra Jovana Zmaj-
Jovanovića, kao prvog srpskog lirika i satirika,
koji je sretno kroz to vrijeme uz sve burne po-
litične događaje pokretao struju gude jasne u
korist roda svoga: taj dan nije izgubila iz va-
da ni omladina srpska omladina u preuzetno
akademiko-književno društvo „Соко“, na, cijelo-
noći ga za jedan vazeđu najveseli i najujesniših
dava po Srpsstvo, nije proučevala da ga svečano
neproslaviti. Na tu vijest „Соко“ ujedno e ostalo
odmladino omladino dalo je svečanu zabavu
kad i ostalo Srpsstvo, otvoriti zabavu svečanom
besjedom. Na svečanost pozvana su bila svi sla-
venska prijateljska društva i svi slavenski uč-
tenci u Graču kao i društvo rumunsko „Сен-
тинела Романа“.

Na sam dan slavljene kad je iz razni kra-
jeva Srpsstva mnoštvo brojeva letjelo u novu A-
ntinu srpsku da se raduje i pozdravi omladnog
pjesnika, dala su brojeva upravljenka bila u No-
vi Sad od omladine omladine, jedini od sve o-
mladine, a jedini posebice od društva „Соко“,
ovaj potovni glas: „Radost u ushišeno srpsko
akademiko-književno društvo pridružuje svoj
glas želje da se zvuk Zmaj-Jovanovićevih pjes-
nava suda završi gdje se srpski govori.“

U вече u 7 sati započeta je svečanost u
gostionici Hojekovoj. Dvorani je obično urešena
bila i u noj u brzo staklo se svi Srbi,
braća Slovence nezadovoljne a ni Rumuni nez-
adovoljne kao zastupnici društva „Соко“. Vojni
Novakoviћ pravnik, pozdravi oву prisutnu
braću, namjenu zašto smo se sakupili na ovu
svečanost, od kojihog je značaja ovaj dan po Sr-
psstvo, i u kratko ali jezgrovito i točno presta-
viti nam živo koliko je rad Jovanovića ima blago-
deta u ulini na Srpsstvo, i najposlije zapriši o-
bratiti pažnju na tri kate njegovog mirsavnog
rijeka, a to na njegove pjesme, koje mu toliku
slavu pribavljene, namje na ljubavne, dovoljno i
satiricne, pročitao od svake vrste po najizvršni
odložen, i to je zaneta velik utisak učinio na
publiku, i najposlije e nekoliko sladnih riječi
pozdrava tu novu vijest što he da nam vječno
svjetla na književnoj srpskom nebu. Za nam
Badinar Milutinoviћ političar da deklarirane
„Rasvjetliti“ od Jovanovića, preda nije mišret-
nija ovdje ispalio za rukom deklarirane, vlad-
odvažnost i dobra volja Milutinovića izjavl-
ju ga i daju nam vade da he ova vada sila
drugo putu veđan prisustvom duha i slobodnije
istaknuti se da deklarirane. Publika nije prouč-
ila da ga sa živno ne pozdravi. Za Milutinovi-
ћem stupa N. Virovici pravnik, ovaj živo je u-
mjereno mišikov, i slobodni savjetnici izra-
vom tako deklarirane pjesmu „Tri vjduka“ ta-
kođer od Jovanovića, da je svojom izvršnom vje-
štinom mnoga prisutna srca ganuo, i vad je do-
vršno isprekidano živno e vlaškim rukom pu-
blika ga lijeno pozdravi. Za ovim G. Grčić
pravnik hvata se glasovira, odgira jednu vješt-
u ljubavu pjesmu s nojom zadovolja jako publiku, a
za tim „Коло“ tako vješto da se publika oso-
bito dopalo, pa e toga plaudiranjem prinudila
je savraca da postori, kad je dovršio od „жи-
вно“ lijeno mu je zahvalila.

Po ovome ponudi se društvu G. F. Benko
saradnik da deklarirane „Putnik“ od Preradovi-
ća i znanstveno ponenu G. iznenadi publiku svojom
deklarirane, preda malo odviše služio se
mišikov, ipak veselio, slobodni i nekimi nači-
nom koji se bavi neda izgovarati i s kojim ga je
priroda urešena G. Benko deklarirane je vrlo
dobro, a publika plaudiranjem i grozimi „жи-
вно“ lijeno mu je zahvalila.

Sad prisutni predsjednik „Сокола“ i za-
tvori pri zabavi dio koleđa publiku da za-
beru sebi predsjednika, čim je ovo izgovorno sa
svih strana davorne završi se imo Tomazoviћ, i
poslije burnog „живно“ stupa J. A. Tomazoviћ,
zahvalila se i reče da je bio suvlasnik upravl-
ač na ovoj svečanosti kad tako lijeno red vada
kešu tako sloznom brahom. Nproučiti ni on da
koju reče na ovaj svečani dan u slavu neuzdrat
i omladnog pjesnika Jovanovića. Najprije spome-
nu da je vježu dobro poznat iz bližne pjesnik o
kom je riječ, da he uprae svak mora diviti vo-
govom čelničnom karakteru i kako je uvijek visoko
nosio bariak borbe protiv srpskih protivnika
još od 1848; spomenu da su rijetki pjesnici
kao što je Jovanoviћ koji govore srpu, i da je
vrtav narod koji takvih pjesnika nema, i pred-
stavljajući da vremenom izčezne vasi mali na-
rod, ipak reče, živno pjesme Jovanovića pored
narodnih srpskih pjesama pored Vегуша i Ra-
dichevića, spomenu razne njegove pjesme i vjehov
visoki gojam, a osobito vohvalni njegove prevode,
za koje reče: Kad ih читати rekao bih vazeđu da
je prevod, da je to gođini originalni i najposli-
je završi apostrofom u slavu Jovanovića i sa
„живно“ Jovanoviћ, na što publika odazna se
opet omladom i sa mnogija zeta.

Za tim sledovalo su zdravice a to naj-
prije od G. Tomazoviћа braći Slovence kao
bratskom i srodnom narodu koji uvijek odra
prijateljski odnošaj sa Srbima. Na to se odazna
jedan od Slovence dvanom zdravicom punom ro-
doljublja u kojoj preporučivo je vladu Slovence
slagu i uzajamnost na jugu, ako mislomo jedinom
odiviti nepod pritiska. Sledovala je druga
zdravica onet od G. Tomazoviћа braći Rumunima
zahvalom što su se potrudili da dođu da budu
učenici našeg slavja i osobito preporučila se
držimo s ovim braćom koji pripadaju narodu,
koji e namna istina nema nikakve srodne svete,
vli mu je prisnost, sadnišnje i budućnje e
vlasno preletena, tendencije jednog, tendencije
su drugog, na da za to treba da vram Rumunima
što više simpatije imamo i da e vjehno vječno
prijatelstvo gojimo. Na ovu zdravicu odziva se
jedan brat od Rumuna na vjehovom jeziku zdra-
vicom punom rodoljublja, i izrazi se priam Sr-
bima tako prijateljski, tako simpatično da nas
je sve iznenadilo, poslije ove a i prvič
zdravica burno „живно“ vo zadugo orilo se.

Brat G. Grčić onet dohvati se glasovira e
odgira pjesmu „Oj Slavenski“ tako da publika
nije se nikako uvrila dok ju nije onetovao.

Sledovane odumehljene zdravice braći
zastupnicima „Словенске бесједне“, „Далмације“
i drugima na što se najodumehljene odazvane.
Zdravice A. Mašića i Nikolajevića pravnik
zasluživše osobitu nožornost sa strane publike,
što je prvi bliža pogled na pozitivno tek od
18—17 predložio neuzdratni rad i borbu slavje-
nog pjesnika, a drugi što je procekujući kolim-
je je vjehovladan vradit vještvo kog se držao
Jovanoviћ, a to je pravac kog je uzelo najprije
vladna Vегуш na za nam Radichević, Jovanoviћ
i drugi, t. j. vještvo u duhu narodna pjesnava,
dokazalo da je to bio odgovorilo duhu vjehovna,
imamo svoj blagodatni ulini i na druge književ-
nike da se kane okoredog klasicizma, i osobito
da je srpsku književnost podiglo i voscresilo.

Poslje zdravice mnoge znamenite zdravice e

zdravice prvih borovca srpskih i tako se sve-
čanost završila.

Na svečanosti zastupnici su bila ova dru-
stva: „Славенска бесједна“, Свеславенско друштво
„Слога“, „Далмација“, slavensko tehničko dru-
štvo „Вендја“ i „Сентинела Романа“. Iz ovoga
mogu se uvjeriti читалца da su Srbi ovdje do-
bro viđeni i da sa svim Slavenskim prijateljskim
župu, izuzimajući najbližu braću koja hoće
da sledi stope nekih utrijanih glava na
za to ne mogu vli nehe da noje i dođu do
ubjeđena, da slova i bratski, uzajamni odnošaj
slavenskih planena na jugu jedini je spas koji ni
preostaje.

Svakom kon je na srpu težnja da se potisku-
ti narod na jugu trgne iz svog vrtila i dođe do
svoga, taj mora da neizmerno raduje se ovanom
bratskom udruženo i prijateljskim odnošajima,
mora da uzdahne: ah omladno perjanje, uzdimo-
no naša, na tebe pritisku ti narod sve vade po-
laze, ti mu jedina ostajem da mu budućnost o-
stavim ako si vjerna svojoj domovini! A Srbi
u tom trenutku ne mogu odoljeti srpu da pre-
neložno gruda punim nado neodoljiva e našim
Ujmesovljevanje:

„Покочит he кости Лазарева
На Косову на крајној полу.
Из песме наших бједна
Зелен лавор веће проишва,
Новијем he процјетати цијељем
И дивнијем одрдити родом“.

Из ЈЕЗЕРА, 27. Октобра. — Још летос 29
Августа пријеђоше ноћно колонијски Турци ри-
јеку Тару и попалише нам 25 великих стогова
сјена, у којима је било око 2500 тавара. Ко-
лонијцима ни то не бјеше доста, него онет при-
јеђу 6. Октобра и оваке онет за једну ноћ око
3000 бремена сјена и кућу капетана Живка
Шибалије, који се тада не бјеше на дому десно.

Колника је ово штета за наш сиromани народ
који вишиш дијелом од стого живи, ако је про-
свјетити; а нарочито на овакву годину, кад је
сјено нама родило по и најстарији људи памте.
Ово је принудило те је сиротиња морала свој им
преферати на зимницу преко Таре, и до сада је
преко 100 крдова, око 6000 коњица сине ситно
стоке претерано у Босну на зимницу; а ко зна
хоће ли се и половицу отуда врати, јер је но-
ћу Турке, на им је лако — како хоће.

Да су други земљи, па да су нове руже од-
ријешене, ни неба лако пуштити што се неба о-
свјетли Колонијцима за вjehova бездјелја. Овак-
во принудило подносити, јер нам код Турака
тужба, и потраживање да нам штету направе,
ништа не користе.

Турски мост на Тару, који има и e једно и
друге стране карува, у вjehov сјаштени нај-
виши јарамази и зликовци, те проуштитој чет-
ко колонијске, које сваки дан вjehове мајевине
што покрају на вjehовој страни и вjehово доју,
10. о. м. прегинше нам са Међушкава вjehов,
у кој је било 25 ком. говеда, и ето их држе, још
их вијесу поклали. Задуду смо испали до сад
шест пута турској власти да нам их вjehов.
Они нам одговарају: „Вала, вjehов, ни вjehово од
Турака ништа за то чули, а вjehов не вjehово.
Турци имају говеди и без вjehов, да вjehов не у-
знају.“

Прије ових догађаја, веће летос убише неки
пантури турски који чувају на карува мост на
Тару, виболега кова е овом грају, Васо Робо-
вића, баш кад је родно на својој вjehов. За ово
грозно дјело обратиле се една писмено на цар-
ски ујмет модеја, да залкоца проваје и казни.
Па шта нам одговориле? Да ли за то главе о-
бруше? Ништа. Само што један блија рече:
„Море Власи, не вjehов се тако царској ујмет-
ту: убила спрх крушке, во вjehов знати еи војно
га крова убио, који је претом пушка окована
за обарат и колонијца бјеху гав, па онда како
се који знае. Ви тражите да му ни вjehов кажево?
Та у цару има без теџтера Паса, Муја и Омера,
па ко ће знати који је ко?“

Они е овакови догађаји бивају код нас
свишт час. Народу је већ претрпало и чека и гле-
да да га е које стране пушка палине, па ето га,
сви је готов да се дигне на крајика.

ПЕТИЊЕ, 4. Новембра. — Њихово Са. кљаз и кљазича са свијема члановима Свијетле обите-
ли биве се од 27. пр. и на Ријци Црнојевина.

Н О В О С Т И

СРБИЈА. — Избори за народну скупштину обављени су у свој земљи мирно.

АУСТРИЈА. — Цар аустријски одлучио је заједно са царicom у Пардубици у Ческу. Ово и пређашње путовање без сујаве да ће имати и своје политичке сврхе, а још кад се узму у обзир гласови, што се проносе, да престоји про-
ријена министарства, које би имало замјенити ми-
нистарство конститутивно. Свакако се онака, да противници садашњег устава добијају све више
земаљства.

Фатерланд* дознаје, да је најбољедо Вла-
хем пропутовао летос вишестото Босну.

УГАРСКА. — Заступничка кућа одгодила је за неко вријеме своје сједишце, међутим ра-
диће различна одбора своје посло.

ЊЕМАЧКА. — Влада је предложила сабо-
ру закон о народном устанку, по којем би се
друштво службе распорозвала до 42 године.
Нема сузило да ће сабор усвојити овај закон и
ако су неки чланови сабора жестоко нападали на
исти, доказујући штетне посљедице његове са
народнопривредног, војничког и политичког гледи-
шта.

ИТАЛИЈА. — Од до сада познатих избора
за парламенат половина припадала десница, а оста-
ли различитијем странцима. Сви су министри на
ново изабрани. Гарибалиди одабран је на три мјеста.

ИНГЛЕШКА. — На јединоме банкету ингле-
шки министар-предсједник Дизраели држао је гово-
р, у коме оманује повољан унутрашњи поло-
жај државе, прилично новчано стање и све то
боље развијајуће се благостане земље. О поло-
жају на континенту рече, да није без бојазни да
се може ир порушити, али влада британска гоји
наду, да је жела свијех великих сила да се
мир уздржи, те ће у томе свјеслу и Инглешка у-
ложити свој умил.

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

Позив на преглуту на књигу „МРТВА И
ОПЕТ ЖИВА ПРИРОДА“ студија с гледишта
најновијих природних изора.

Живот је усавршене природа у коме се све
ово врши што се у свакојкој висиони узвишати
даје. Он је физички и хемички појав. Живјети по
томе значај тај појав продужавати. По многих на-
ста који се још као неки више природна бића
схватрамо, има нас и таквих који у себи нешто
надприродно прављујуко и хобено увјек прије
самообавана да се питамо на што би нас се
свијело признање истиника одати. Зар то није
кљавички? Није ли то једна свијетло длањак
друштва кад се грозничаво и очвјички за ста-
рујавје драк не имјући ни толико умне одаж-
ности на толико распознавања природе, да у на-
пред у ту непознату будућност поје?

Не, верзавија се тако друштво. Многи је и
државник и научар овашно цијел мислећи да
преживише оног што постоји за умно и матери-
вално благостање што допривјети може. Разлиће
је што то, оно је увјек свој онога што постоји
с овим што ће бити и све што езицира мора
да се у предла нечега новог налази. — И дру-
штво мора тако. Оно не смије имати начело ове
воје се прије хлџадама година ниво, оно не сми-
је вјеровати на пр. да је земља центрум висионе
а ова опет да ради човјека постоји. Друштво
мора много што — шта напустити и оно мора
увјек за новим начелима и истиника тежити. Али
ко ће сталекну аштију растерати, да би се сви-
ки за напредак заинтересовао? Кљавичност?
Јест, она би могла али се на жалост осједочана,
да се вроду још овашна није. Њему су до сад
само заповједали, кљавичност га је нашла до ско-
ра само учила да у ауторе вјерује и да их
слуша, да научарика проста машина буде. Наро-
ду је додијало све — јер је научио да служи
без да би сам о њему пронашати могло. На шта
је томе узрок? Ништа друго до задржавање ум-
ног напретка у оног свјеслу како смо га жало
прије споменули. И кљавичност и политика тежи-
ла је до скоро да уиншти сваку народну само-
свијест. И једно и друго је гавало да народ о-
стане умно овашно кавен се затежило. Овај пако
необућен ни са које стране лако се је за свако-

јаке кавује доверљиво и најзад је морао навик-
нути, да остане при затеченом умно стању, мо-
рао је изгубити воље за думношћу напредок и
најзад морао је пасти у њему кљавичу сираг сла-
чег што је ново и напредно.

Треба један пут прегнути, кад је већ томе
вријеме дошло: треба једипут да се с већом
вољом кљавичност пригнати, јер прешло је врије-
ме кад је она свецима и политичким тиранима
служила. Данас то од ње неби нико повикао, а
и она је већ те навике или моду одучила и не
даје се више у рукама спекулативца и морални
знатијца. Природна наука данас оманује свије-
тош, она нас упознаје са нама самим и са ци-
јелом природом. Она нас учи мислити о најтежим
предметима, она нам даје свијест за све што чо-
вјек само радиати може. Пешки се пропитивањима
отворују одје највећих тајана свијетских и сираг
овашних тајана мислим, не може наш читавици
свијет равнотушати остати, не може велик про-
пустити а да се у датим приликама са најновијим
откривања науке неупозна.

Сваког је члану данашњег друштва задаја
да се за општу цијел постара — а сврх свију
други најважнија је и најтежија кљавичност.

Г. скупљачи дакле неса и овдје покажу
своју ревност и читавици свијет наш неса се
овом позиву и свој цијел заслужу одзове. Г.
скупљачика је 11-ти књига на дар.

Цијена је 7 гр. чар. или 7 шестака аустр.
врес. у сребру.

За Биоград кљавич новце Г. Светозар Вида-
ковац сунаст на биоград, гимназији. За осталу
Србију ја. За Аустро-Угарску Г. Никола Марко-
вић благрајак у ваљевина и Паричку.

Штампачке ће се прелудети онда само, ако
се довољан број припатника с поштом јавно
буде.

Претплата траје до 15. Новембра тек год.
Учовљавају се сва уредништва наших новина да
би овај оглас бар у изводу одштампати извојила.
У Смедеру 10. Октобра 1874.

Стеван Радосављевић,
учител на реалци.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Госп. Луиз Лежер) славни француски
научник, а нарочито знаменит као велик по-
знавалац славенских језика и литературе, преда-
ваоше ове године у Паризу на училишту источних
језика (ecole des langues orientales) руски и
српски језик.

(Становништво Лондона). Између
четири милиона становника које Лондон по нај-
новијем попису броји, има у њему више Чинута
него ли Палестина; више Католика него у Риму;
више Шкота но у Единбургу; више Ирца него
у Дублину. На сваких пет минута времена дола-
зи једно рођење, а у сваких осам минута умре
по једна особа.

(Одржање жртваца). Пешки мјерник
човградске вароши пронашао је особити апарат,
који се из једне до сад непознате особито тврде
сјеске састоји, и провиди се као цкло, зрак не
продире унутра, те тако, ако би се жртвац у
такову једну справу свијестино и затворно, морао
би до стотину година остати, неспрдаји без да
иструне. Тајност пронашак чува исти за себе,
док на то неодојде од владе повластицу.

(Руско царство). Стрјелбички, ружовик
у руском главном штабу, издао је недавно дјело
под насловом: „Територија рускога царства за
владња цара Александра II.“ То ће дјело испу-
нити велику празнину, јер ни људи струковљани
нијесу до сад право знали, колико је земља у
Русије, особито у Азију. По рачуну Стрјелбич-
кога има цијело царство 400,227 геогрфичке ми-
ље; јеропски дио са свим језерима и са азоевским
морем 107,610 геогрфичке миље. — У јероп-
ски урачунава је Кавказ са 8129 миља но без
оног дијела, што је иза хваласкога мора и без
хваласкога мора. Осим тога урачунавају су у јер-
опски дио и они дијелци орибушурске, перске и
ушке губерније, који се административно броје
к Јеропи но који геогрфички спадају у Азију.
У јеропском је дијелу са новом земљом 1996
миља отока, 2148 миља језера и азоевско море од
668 миља. — Геогрфички дио, који иде на Јер-
опу (до Урала и до приоба кавказских) има са-
мо 100,129 геогрф. миља, а тога је површина
2,060 миља прикрито језерима. — Азијатска Ру-
сија сад је већ скоро три пута толика колико

јеропска. Административно има 292,619 миља
урачунава ту хваласко и аралско језеро и сва
ија језера, строго геогрфички 300,098 геогрф.
миља. Хваласко море и аралско језеро имаду
површје од 8646 геогрф. миље. — Руски цар
господује дакле скоро над шестим дијелом цијеле
земље ако је истинит рачун Бенов и Вагнеров,
да цијело површје земље износи 2,426,500 чет-
ворних геогрф. миља. — Најновија земља, коју
је Русија преодобла, главна вавик губернија тур-
кестанска, имава ван само 87,917 квадратних
врста, а на цијелој тој површини не живи за сад
ван само 70,000 Руса.

(Страшно уморство). У железничком
вљку, који је ходно ноћу између 21. и 22. пр.
ж. из Бриа у Пререву (у Моравској) догодило се
страшно убиство. Пешки влад Чинутин из Тре-
нцина у Угарској именов Фрлац заклоу у спавању
богатога фабриканта Е. Клатчера. Убица узео му
је новац које се при Клатчеру нашао у износу
300 еоранти и умажно при првој стацији. На
сребру полицја исти дан ује му у траг и уха-
ти га. Злочиниц признао је одма свој учин.

(Султано двор). У султаноном сарају
има 6000 мушких и женских слугу; исти се
дијело у двије врсте, у такове, који имају плату
и храну и у такове, који добијају само храну.
У првој врсти има 350 који вари чај и кнеу,
100 кузара, 300 бантована, 600 прихач евиуха и
600 обичних слугу. Авсеравте дају дневно у двор
1200 онова, 2000 кокошка и т. д.; рачун за не-
со износи мјесечно 60,000 ерванака. Осим тога
има мноштво свирача, играча (женског пола), ко-
мендијаша, умјетника и т. д. Годинаша цивил-
ста султанога износи преко 30 милиона ерванака.

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ.

Ведеучени Г. Стојан Попковић из Биограда
извојило је послати на дар 28 ком. различних
одобрених књига библиотеци цетињској богосло-
вије. На окол лијевом и корисном дару најваљу-
јемо вишеспомоноуто господару толау захвалност.
Цетиње, 3. Новембра 1874.

Управна богословије.

С Т Ј Е Ч А Ј.

По одлуци високог правитељства отвара се
ишуњем прољећем Земљедјелска школа на Де-
ниловуграду.

Тражи се лице, способно у тој струци, које
ће бити управитељ те школе, и које ће имати до
отворења школе приправити све што је потребно
истој.

Управитељ ће имати годишње плате е. 1000
у злато, безплатан стан, и дрва и путне трошкове
у државном послу. Добитак и путни трошак до
Цетиња.

Проситељ мора да је свршио земљедјелску
школу и даје као учитељ већ служио на какво-
ме заводу, и да говори српски језик.

Рок пријаве траје до 1. Децембра о. г. и
може се кљавичије сјидељоба имати се до тога
дана послати управи просјетнога одјелена.
Цетиње, 27. Септембра 1874.

Управитељ просјетнога одјелена,

Сектор

Сташко И. Радонић.

О Г Л А С.

Арварска фабрика на Ријци кљави за продају
готовијех штица 20,000 изврснога квалитета.
Ријска, 28. Септембра 1874.

Управа.

НАЈЛЕПШИЈИ НОВАЦ

у Аустро-Угарској може се добити по
50,0, 51/2, 0,0, 60,0, и 70,0 на ор-
аје земље и куће које се под најам из-
дају на више година уз одазлу. Биља
условија издаје

„Општи пројектни Завод“
и Sertomeu и Вачкој

(10—9)